

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563

Political Participation in Democracy of Undergraduate Students, Maejo University, academic year 2020

เชษฐ ใจเพชร¹, ภาวิดา รังษี², วินิจ ผาเจริญ³

Chast Jaiphet¹, Pawida Rungsee², Winit Pharcharuen³

Received: 3 November 2022; Revised: 5 December 2022; Accepted: 6 December 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 2) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 ตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 6 คณะ จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test และค่า F-test กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-20 ปีเรียน คณะวิทยาลัยบริหารศาสตร์ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และหัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย นักศึกษามีการglomเกลตาทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง แต่ได้รับการglomเกลตาจากสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับต่ำและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยต่างๆ กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา

^{1,2} หลักสูตรการเมืองและการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้-ชุมพร; Lecturer, Politics and Local Governance Program, Maejo University at Chumporn

³ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ; School of Administrative Studies, Maejo University, Chiang Mai

พบว่า ตัวแปรด้านอายุ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และการกล่อมเกลາทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ส่วนเพศคณะที่ศึกษาและระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง; ระบบประชาธิปไตย; นักศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the degree of political participation in democratic system of undergraduate students. Maejo University, academic year 2020 2) A comparative study of political participation in democracy among undergraduate students Maejo University, academic year 2020 according to personal factors quantitative research the random sampling population used in the 6 research groups consisted of 400 people. The questionnaire was used as a data collection tool. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test. The statistical significance was determined at the .05 level.

Most of the students are female. Age between 18-20 years studying at the Faculty of Management He is a first-year student and the head of his family is engaged in trading. The students had moderate level of political enthusiasm. But it was persuaded by academia was low and student political participation was moderate. The student participation in political activities was at a low level. when comparing the differences between the factors with the level of political participation in the democratic system of students found that age variables Occupation of the head of the family And political reassurance has different effects on political participation in democracy. The gender of the faculty studied and the level of education had no effect on political participation in a democratic system.

Keywords: political participation; democracy; student

บทนำ

ช่วงปี 2516-2519 กลุ่มนักศึกษาซึ่งจัดตั้งเป็นขบวนการนิสิตนักศึกษามีกิจกรรมหนึ่งทางการเมือง คือ การขับเคลื่อนจิตสำนึกและสร้างการเปลี่ยนแปลงทาง ต่อมาภายหลังเหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม 2519 กลุ่มนักศึกษาถูกวิพากษ์จากคนจำนวนหนึ่งว่าเป็นตัวแทนและเครื่องมือทางการเมืองของฝ่ายซ้าย ในขณะที่ขบวนการนักเรียนอาชีวศึกษา ก็ถูกวิพากษ์ว่าเป็นตัวแทนทางการเองของฝ่ายขวา แต่ต่อมากลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ได้ลดบทบาทลง และสถาบันอุดมศึกษาก็เริ่มมีความอ่อนล้าทางจิตวิญญาณสังคมด้วย แม้ว่าช่วงปี 2520 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยจะมีการเติบโตหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เติบโตตามการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเทคโนโลยีพระจอมเกล้า กลุ่มเทคโนโลยีสยามมงคล ซึ่งพัฒนามาจากวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตร และวิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การเติบโตของสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมากลุ่มนักศึกษาก็เติบโตอย่างไร้ทิศทาง ไร้ขอบเขต อ่อนคุณภาพและขาดมิติของประโยชน์ มิติของปัญญา มิติของจิตวิญญาณและปฏิสัมพันธ์กับสังคม (อัญชุลี วงษ์บุญงาม, 2558)

กลุ่มนิสิตนักศึกษาเป็นกลุ่มที่ได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคมสูง โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวข้องกับการเมืองแล้ว สังคมยอมรับว่า นิสิตนักศึกษาไม่ได้ผูกพันหรือไม่ได้รับใช้กลุ่มทางการเมืองกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด การเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งใดก็ตาม ถ้าประชาชนมีความเชื่อว่าเป็นไปเพื่อการใช้อำนาจของผู้นำทางการเมืองใดแล้ว จะไม่สามารถระดมการสนับสนุนจากประชาชนได้อย่างกว้างขวาง สำหรับขบวนการนักศึกษานั้นประชาชนมีความเชื่อว่าเป็นกลุ่มที่มีอุดมคติและต่อสู้เพื่อส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการรณรงค์หลายครั้ง ประชาชนมีความเชื่อว่านิสิตนักศึกษารณรงค์อย่างบริสุทธิ์ที่ไม่มีผลประโยชน์ เป็นกลุ่มที่ยังมีอุดมคติ การปราศสอนที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยก็เป็นการปราศสอนที่ปลุกฝังอุดมคติและการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น การเคลื่อนไหวประท้วงการคอร์รัปชันที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การรณรงค์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นตลอดจนประท้วงเรียกร้องรัฐธรรมนูญในเหตุการณ์ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ประชาชนทั่วไปยังมองว่า นิสิตนักศึกษามีเจตนาบริสุทธิ์ จึงยอมร่วมมือและให้การสนับสนุน ยิ่งสภาพทางการเมืองแสดงให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวและแก่งแย่งชิงดีกันในกลุ่มผู้นำแล้ว ประชาชนมักหันไปหานิสิตนักศึกษาในฐานะเป็นผู้เสียสละอย่างแท้จริง

ดังนั้น บทบาทของนักศึกษาเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยในการรณรงค์ให้ประชาชนหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การเรียกร้องอำนาจอันชอบธรรมที่รัฐบาลพึงตระหนักในการปกครอง กลุ่มพลังนักศึกษาจะรับความรู้ รับค่านิยมใหม่ๆ รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้วยการเข้ามา

แสดงบทบาทในฐานะกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองที่จะมีอำนาจต่อรองเมื่อรัฐบาลขาดความชอบธรรมในการบริหารประเทศ โดยจะทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มในการเรียกร้องสิทธิประโยชน์แทนประชาชน ค่อยถ่วงดุลอำนาจของผู้ปกครองประเทศในประเด็นปัญหาต่างๆ ซึ่งกลุ่มนักศึกษาจะมีบทบาทเป็นกลุ่มนำทางให้กลุ่มอื่นๆ เข้ามามีบทบาททางการเมืองด้วย

การเมืองของกลุ่มนักศึกษาในอดีตที่ผ่านมา บทบาทของนักศึกษาในสังคมปัจจุบันน่าจะให้ความสำคัญกับการเมืองการปกครอง และสนใจแสดงพฤติกรรมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจจะทำการศึกษาวិถีทางประชาธิปไตย โดยทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 เพื่อให้ตัวแทนเป็นกระบอกเสียงในการแสดงออกทางความคิด รวมทั้งเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของทางการเมืองตามปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการหาแนวทาง และจัดช่องทางให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพ ส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 ตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้-เชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 2,240 คน จำแนกออกเป็น 6 คณะ ดังนี้
 ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คณะ	จำนวน (คน)
วิทยาลัยบริหารศาสตร์	1,129
คณะวิทยาศาสตร์	1,124
คณะบริหารธุรกิจ	3,221
คณะศิลปศาสตร์	1,188
คณะเศรษฐศาสตร์	555
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม	492
รวม	7,709

ที่มา: สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ <http://www.education.mju.ac.th/Stat/Student>

Current-Faculty.aspx

ประชากรตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในปีการศึกษา 2563 ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้วิธีการคำนวณ หาขนาดของกลุ่มประชากรของยามาเน่ (Yamane,1976) ได้จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ชุด โดยนำเอาแนวคิด ทฤษฎีเป็นแนวทางในการสร้างและแบ่งตามเนื้อหา สามารถแบ่งได้ 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่ศึกษา ระดับการศึกษา และอาชีพของหัวหน้าครอบครัว

ตอนที่ 2 การกล่อมเกลາทางการเมืองได้แก่ การกล่อมเกลาจากครอบครัว การกล่อมเกลาจากสถาบันการศึกษาการกล่อมเกลาจากกลุ่มเพื่อน และการกล่อมเกลา จากสื่อมวลชน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในด้านการรับความรู้ ข่าวสารทางการเมืองด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมือง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามที่แบ่งตามชั้นปีและคณะที่ศึกษาให้แก่คณะมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sample) โดยนำแบบสอบถามมา

ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาและใช้ได้จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ใช้ได้แล้วนำแบบสอบถามมาลงรหัสในแบบฟอร์มลงรหัส (Coding form) และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1. นำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศอายุ คณะที่ศึกษา ระดับการศึกษา และ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว นำมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ 2. วิเคราะห์ระดับการglomเกลตาทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ - ค่า T-test ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีการแบ่งเกณฑ์ เป็น 2 กลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 ผู้ศึกษาได้นำมาสรุปผลปรากฏดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 56.8 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.2 นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือกลุ่มอายุมากกว่า 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.9 และกลุ่มอายุระหว่าง 21-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.3 สอนกลุ่มอายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.0 นักศึกษาที่เรียนคณะวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมาเป็นคณะบริหารธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 18.5 คณะศิลปศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 15.6 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 7.1 คณะที่น้อยที่สุด คือ คณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 5.0 และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 26.2 ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 23.8 และชั้นปีที่ 4 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.9 สำหรับด้านหัวหน้าครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาอาชีพรับจ้างคิดเป็นร้อยละ 21.5 คิดเป็นร้อยละ 18.5 อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 14.1 เป็นนักธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 10.0 เป็นเกษตรกรและข้าราชการมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 8.2

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา

2563 และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.66$ $SD = 0.656$) ในตารางที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 ในแต่ละด้านโดยภาพรวมพบดังนี้

(n=400)

การกล่อมเกลາทางการเมือง	\bar{x}	S.D.	ระดับการกล่อมเกลา
การกล่อมเกลาจากครอบครัว	3.24	0.656	ปานกลาง
การกล่อมเกลาจากสถาบันการศึกษา	1.99	0.505	ต่ำ
การกล่อมเกลาจากกลุ่มเพื่อน	2.84	0.692	ปานกลาง
การกล่อมเกลาจากสื่อมวลชน	2.58	0.771	ปานกลาง
รวม	2.66	0.656	ปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน มีด้านการรับความรู้ข่าวสารทางการเมือง ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.81$ $SD = 0.851$) ในตารางที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 ในแต่ละด้านโดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการรับความรู้ข่าวสารทางการเมือง	2.64	0.835	ปานกลาง
ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	2.99	0.769	ปานกลาง
ด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมือง	1.91	0.841	ต่ำ
รวม	2.81	0.851	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการรับความรู้ข่าวสารทางการเมืองและด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.64 และ 2.99 ส่วนด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำมีค่าเฉลี่ย 1.91

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 โดยสรุปตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลไว้ด้วยกัน 6 สมมติฐาน พบว่า

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.37		√
2. อายุ	0.00*	√	
3. คณะที่ศึกษา	0.25		√
4. ระดับการศึกษา	0.16		√
5. อาชีพของหัวหน้าครอบครัว	0.00*	√	
6. การกล่อมเกลาทางการเมือง	0.03*	√	

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และการกล่อมเกลาทางการเมืองต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันในทางตรงกัน ชำมเพศ คณะที่ศึกษา และระดับการศึกษาไม่ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 และมีประเด็นที่ค้นพบที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

การกล่อมเกลาจากครอบครัว จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการกล่อมเกลาทางการเมืองจากครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ ขวัญคง (2557) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่ม ตัวอย่างมีลักษณะเหมือนกัน คือเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยในครอบครัวมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงเหตุผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา สมาชิกในครอบครัว มีสิทธิแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันและเหตุผลของนักศึกษามักเป็นที่ยอมรับของคนในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ด้วยเหตุที่ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญที่สุดเป็นหน่วยของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สิ่งสำคัญของผู้นำในครอบครัว คือ การส่งเสริมบทบาทของปัจเจกบุคคล ควร

สร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยและส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวดำเนินวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่มักจะเลี้ยงลูกแบบเปิดกว้างคือให้สิทธิต่างๆ ภายใต้อุปสรรคที่สามารถยอมรับได้แต่ใช้ว่าจะเกิดกับทุกครอบครัว จากผลงานวิจัยพบว่า บางครอบครัว มีเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้แสดงความคิดเห็น และอำนาจการตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับหัวหน้าครอบครัวเพียงผู้เดียว สืบเนื่องจากครอบครัวของสังคมไทยแต่เดิมมีลักษณะชายเป็นใหญ่กว่าหญิงบิดาเป็นผู้นำหรือสามีมีอำนาจ การเน้นย้ำฐานอำนาจความอาวุโสตั้งแต่วัยเด็กโดยเด็ก ต้องเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่ ทำให้เด็กไม่เกิดทักษะการมีส่วนร่วมเป็นผลให้การกล่อมเกลาจากรอบครัวยู่ในระดับปานกลาง

การกล่อมเกลาจากรุ่นเพื่อน จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการกล่อมเกลாதงการเมืองจากรุ่นเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ ชวีญุง (2557) โดยนักศึกษานำเหตุและผลมาเป็นข้อโต้เถียงเมื่อความคิดเห็นภายในกลุ่มต่างกันอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษา ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-20 ปีถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น วัยนี้เป็นวัยแห่งการใช้เหตุผล ใช้ความคิดและสร้างพฤติกรรมเพื่อให้กลุ่มยอมรับ เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านความสนใจ ทักษะคิดและค่านิยม สามารถเข้าใจเหตุการณ์และรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล แต่บางครั้งอาจมีความคิดอ่านที่เป็นตัวเองมากเกินไป จนอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำให้การคล้อยตาม เจตคติของเพื่อนที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม และความคิดเห็นทางการเมืองมักจะถูกเพื่อนปฏิเสธอยู่เสมออยู่ในระดับต่ำเป็นผลทำให้ระดับการกล่อมเกลาจากรุ่นเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง

การกล่อมเกลาจากรุ่นสื่อมวลชน จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการกล่อมเกลาทงการเมืองจากรุ่นสื่อมวลชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษามีการเปรียบเทียบข้อมูลข่าวสารจากหลายสื่อและเชื่อถือการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อประเภทภาพอยู่ในระดับสูงอาจเนื่องมาจากสภาวะการทางสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เข้าสู่ระบบโลกที่ไร้พรมแดนร่วมกับการรับอารยธรรมของต่างชาติมาใช้โดยผ่าน จากการศึกษาสื่อวิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์นิตยสาร และอินเทอร์เน็ต ทำให้คนไทยมีพฤติกรรมที่เป็นเอกเทศ สื่อทั้งหลายเหล่านี้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของบุคคล โดยเฉพาะสังคมที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมสื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้การขัดเกลาทงสังคมทั้งทางตรง และทางอ้อมอย่างมีคุณค่าและมีโทษ โดยทั่วไปแล้วสื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ให้สาระและข่าวสารเพื่อเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิต และการตัดสินใจของบุคคลอย่างไรก็ตาม แม้ว่าช่องทางของสื่อจะมีหลากหลาย แต่นักศึกษาบางกลุ่มเลือกที่จะรับทราบและติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อชนิดเดียว และเรียกร้องเมื่อพบว่าสื่อมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือนความจริงอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลให้การกล่อมเกลาจากรุ่นสื่อมวลชนอยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตาม Klapper

(1960) ได้เสนอ แนวคิดที่ว่าสื่อมวลชนมีผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลในสังคม มักจะมีบทบาทเป็นการเสริมอชฺมาสัย (Predisposition) และทัศนคติที่มีอยู่แล้วแต่อิทธิพลจากสื่อมวลชนโดยตรง มักจะถูกกลบเลือนโดยอิทธิพลจากความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Interpersonal influence) แท้จริงแล้ว สื่อมวลชนน่าจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง สร้างให้เกิดความสนใจต่อปัญหาสาธารณะ มากกว่าอิทธิพลต่อทัศนคติอย่างเฉพาะเจาะจงต่อปัญหาการเมืองที่ยั่งยืน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา ด้านการรับความรู้ข่าวสารทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในด้านการรับความรู้ข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางโดยนักศึกษาให้ความสำคัญกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ต่างๆ อยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากสื่อดังกล่าวเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มคนได้ง่าย มีความหลากหลาย ไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลาและสถานที่ ไม่จำเป็นต้องแสวงหาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิซึ่งรวมถึงการไม่ต้องปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม นักศึกษาก็สามารถรับรู้ข่าวสารได้และมีอิสระในการเลือกเพื่อให้ตรงตามความต้องการของตน จึงเป็นผลทำให้การแลกเปลี่ยนความรู้หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองแก่คนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำผนวกกับในปัจจุบันช่องทางสื่อที่เพิ่มมากขึ้นข่าวที่น่าเสนออาจมีการบิดเบือนความจริงหรือนำเสนอในภาพของความขัดแย้ง ตลอดจนการสร้างจุดขายในเรื่องอื่นที่น่าสนใจมากกว่าประเด็นทางการเมือง ทำให้นักศึกษาพึงการอภิปราย สัมมนา การปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือของนักการเมืองและติดตามฟังการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ตรงกับผลการศึกษาของ Key (1961) กล่าวว่าความรู้สึกแห่งหนายทางการเมือง (Political Alienation) เป็นทัศนคติของบุคคลที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่ บุคคลบางคน มีความรู้สึกหลายๆ ประการที่เกี่ยวข้องกันทำให้เขาไม่ต้องการที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เช่น การขาดความศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ขาดความศรัทธาในระดับการเลือกตั้งคิดว่านักการเมือง และระบบการเมืองไม่น่าไว้วางใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรารัตน์ นภาดล (2550) ที่ทำการศึกษารื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยทองสุข พบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนอยู่ในระดับต่ำ

ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธิดา ภัคตรนิกร (2550) ที่

ทำการศึกษาเรื่องความรู้สึก มีสมรรถนะทางการเมืองของพนักงานบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พบว่า พนักงานไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เพราะการเลือกตั้งเป็นวิธีหนึ่งที่แสดงความเป็นประชาธิปไตยประชาชนสามารถเลือกคนที่ตนต้องการ เพื่อเข้ามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น นักศึกษามีการชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และพิจารณาเลือกบุคคลโดยตัดสินใจจากความชัดเจนของนโยบายและการสร้างคุณประโยชน์ให้กับชุมชนอยู่ในระดับสูงอาจเนื่องมาจากกิจกรรมดังกล่าว นักศึกษาสามารถปฏิบัติเองได้เพราะมีความรู้ในกฎหมายทางสังคมซึ่งทำหน้าที่กำกับหรือเป็นกรอบให้กระทำเรื่องใดๆ ในแต่ละสังคมอย่างถูกต้องเหมาะสม การได้รับวัฒนธรรมทางความคิด อาจเป็นความเชื่อความรู้ค่านิยม อุทิศการณและการถูกปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดจิตสำนึกทางการเมือง ทั้งหมดเป็นส่วนกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทิศทางที่ถูกต้องแต่ผลงานวิจัยอีกด้านหนึ่งพบว่าการใช้สิทธิ์เลือกตั้งล่วงหน้า และการแจ้งเหตุเมื่อไม่สามารถไปเลือกตั้งอยู่ในระดับต่ำอาจเป็นเพราะพฤติกรรมดังกล่าวไม่มีผลบังคับตามกฎหมายหากไม่ปฏิบัติก็ไม่ใช่อะไรผิด และมีความทัศนคติที่ว่า การไปเลือกตั้งหรือไม่ไปเลือกตั้งผลลัพธ์ที่ออกมาไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ โดยประเด็นที่นักศึกษาเคยรวมกลุ่มยื่นข้อเรียกร้องให้ ผู้นำท้องถิ่นดำเนินนโยบายสาธารณะตามที่เคหะเสียงไว้เคยร่วมประชุม สัมมนา เกี่ยวกับการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ องค์กร หรือหน่วยงานอื่น เคยร่วมกิจกรรมหาเสียงในการเลือกตั้งทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เคยร่วมลงชื่อในการถอดถอนหรือฟ้องขับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเคยทำการประท้วงรัฐบาลเพื่อให้แก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับการเมืองให้ถูกต้องอยู่ในระดับต่ำอาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความรู้สึกว่า กิจกรรมการเมืองเป็นเรื่องที่นักการเมืองต้องรับผิดชอบ สิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นเพียงนามธรรมที่ระบุอยู่ในรัฐธรรมนูญ เพราะค่านิยม และความเชื่อ ที่มีดั้งเดิมอันตั้งอยู่บนความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์และยังคงยึดถือปฏิบัติกันมา ทำให้เกิดความไม่ มั่นใจในระบบการเมืองไทยที่มีปัญหาการขาดความชอบธรรมทางการเมือง เห็นได้จากการซื้อเสียง ในการเลือกตั้ง แทนที่ประเทศชาติจะได้คนดีมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถ กลับ กลายเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณภาพและขาดจริยธรรม มองเห็นการเมืองเป็นเรื่องของเงิน และอำนาจ ให้ความเคารพเทิดทูนผู้มีอิทธิพลเพื่อแลกกับผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับมากกว่า เรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีการแข่งขันในเรื่องของพวกพ้อง การทุจริตคอร์รัปชัน และขาดกลไกในการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักศึกษามีความเกรงกลัวต่อการกระทำ ความดีและสิ่งที่ถูกต้อง อันนำไปสู่กระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย

องค์ความรู้ใหม่

จากผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทั้งวรรณกรรม เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ค้นพบองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 ซึ่งผลการศึกษารวบรวมผลการเมืองจากครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในด้านการรับความรู้ข่าวสารทางการเมือง ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และด้านการร่วมกิจกรรมทางการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ อาชีพของหัวหน้าครอบครัว และการกล่อมเกล่าทางการเมืองต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน สวนเพศ คณะที่ศึกษา และระดับการศึกษาไม่เป็นผลทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน

และผู้วิจัยคิดว่าปัจจุบันสภาพสังคมมีการขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ทุกคนถูกกระตุ้นให้เรียนรู้สังคมการเมืองอย่างต่อเนื่อง จากเหตุดังกล่าวการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่างๆ ทางการเมืองถูกนำไปปลูกฝังค่านิยมแก่บุคคลในสังคม โดยมีสื่อกลาง อันได้แก่สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ทำหน้าที่สำคัญในการอบรมกล่อมเกล่าให้เกิดจิตสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองอันนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 เป็นผลให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ ส่งเสริม และปรับปรุงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาทั้งเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษารวบรวมผลการเมืองจากสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมและรณรงค์กิจกรรมประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประชาธิปไตยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจปัญหาทางสังคมการเมืองการปกครอง รวมทั้งบทบาทในการเสริมสร้างประสบการณ์ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักศึกษาแต่ละสถาบัน

1.2 จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการร่วมกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น การประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องของควรเพิ่มมากขึ้น เพราะการพัฒนาการเมือง คือ การให้องค์กรประชาชน ภาคเอกชนและภาครัฐบาล มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นในการวางแผน และบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อให้เกิดความสุจริตและโปร่งใสของระบบการเมืองและการบริหารประเทศควรให้ประชาชนเขาใจสิทธิในฐานะปัจเจกบุคคลคือ สร้างความเข้าใจในการแสดงออกซึ่งสิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารสาธารณะ สิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์สิทธิในการฟ้องและสิทธิในการต่อต้านโดยสันติวิธี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายที่ต่างสถานภาพเช่น นักศึกษา ครูหรืออาจารย์ พนักงานของรัฐและเอกชน เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบ อันก่อให้เกิดการประโยชน์และยกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2.2 ควรศึกษาเชิงทดลองเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการปฏิบัติ

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

- จิรารัตน์ นภาดล. (2550). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยทองสุข. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐธิดา ภัทธรนิกร. (2550). ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของพนักงานบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). (การศึกษาค้นคว้าอิสระ), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สันติ ขวัญคง. (2555). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีปทุม (วิทยาเขตชลบุรี). (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัญชุลี วงษ์บุญงาม, และดารณี ธัญญาสิริ. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, 6 (2),99-112

Key, V.O. (1961). *Politics Parties and Presure Groups*. New York: Growell.

Klapper, J.T. (1960). *The Effect of Mass Communication*. New York: The Free Press.

Yamane, T. (1976). *Statistics: An introductory analysis (2nd ed.)*. New York: Harper and Row.